

Список використаних джерел

1. Романовська Ю. А. Фінансова грамотність населення в Україні / Ю. А. Романовська, В. А. Урбанович // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2017. – Вип. 2(2). – С. 99–103.
2. Україна підвищила рівень фінансової грамотності. Інформаційна агенція «Financial club». Веб-сайт. URL: <https://finclub.net/ua/news/ukraina-pidvyshchyla-riven-finansovoi-hramotnosti.html>
3. Онищенко С.В. Діалектика взаємодії фінансової інклюзії та фінансової безпеки в Україні / С.В. Онищенко, Р. Штанько // Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 27 жовтня 2021 р. Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2021. С.17-19.
4. Єгоричева С. Б. Фінансова інклюзія в рамках системи протидії легалізації злочинних доходів та фінансуванню тероризму / Є.Б. Єгоричева // Фінансовий простір. 2018. № 4 (32). С. 80-87. [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/7067>
5. Bagelot Walter. Lombard Street: A Description of the Money Market. oll.libertyfund.org. Retrieved from <http://oll.libertyfund.org/simple.php?id=128>

УДК 336.7

*Власенко В.А., Колічнук Д.В., студентки, Вовченко О.С., к.е.н., доцент
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах злочинної військової агресії російської федерації проти України та вчинення країною-окупантом терористичних актів проти українського народу, найголовнішим є забезпечення консолідації усього українського суспільства та злагодженої і безперервної роботи усіх державних органів разом з установами приватного сектору. У зв'язку з цим, Державна служба фінансового моніторингу України спрямовує свої зусилля на забезпечення ефективної міжвідомчої координації системи фінансового моніторингу та розроблення методичних рекомендацій щодо виконання вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу на період воєнного часу, зокрема, щодо належно управління ризиками легалізації (відмивання) злочинних доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення (табл. 1).

Крім цього, в умовах ведення воєнних дій, коли виникає підвищений рівень ризиків легалізації злочинних доходів, що створює передумови для збільшення загрози дестабілізації вітчизняної економіки та світової господарської системи і сповільнення темпів їх соціально-економічного розвитку, було впроваджено:

- спрощений механізм ідентифікації та верифікації для покупців облігацій внутрішньої державної позики “Військові облігації”;
- підвищений ліміт для спрощених моделей верифікації (з 40 тисяч гривень до 400 тисяч гривень на місяць);
- індикатори ризиковості підозрілих фінансових операцій для внутрішнього використання СПФМ;
- листи до суб'єктів державного фінансового моніторингу щодо рекомендацій в частині реалізації ними превентивних дій, зокрема в частині посилення заходів з фінансового нагляду у відповідних юрисдикціях з моніторингу фінансових операцій осіб та підприємств, що підпорядковуються (підконтрольні чи знаходяться у власності) та пов'язані з резидентами країни-агресора.

Таблиця 1

Основні новації у сфері фінансового моніторингу на період дії воєнного стану

Нормативний акт	Основні положення	Зміни на період дії воєнного стану
Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення" [1].	Фінансові операції є пороговими, якщо їх сума дорівнює чи перевищує 400 тисяч гривень.	Банки не зобов'язані встановлювати джерела походження коштів (у сумі 400 тис гривень та більше), навіть якщо такий клієнт не надав необхідних даних. При цьому, такими коштами можна розпорядитися лише для допомоги ЗСУ та гуманітарної допомоги українцям.
Постанова Правління Національного банку України "Про затвердження Положення про порядок організації та здійснення нагляду у сфері фінансового моніторингу, валютного нагляду, нагляду з питань реалізації і моніторингу ефективності персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)" [2].	Організації та здійснення нагляду у сфері фінансового моніторингу, валютного нагляду, нагляду з питань реалізації і моніторингу ефективності персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів.	Зупинення на період дії воєнного стану проведення планових та позапланових виїзних перевірок. Спрощений механізм ідентифікації та верифікації покупців облігацій внутрішньої державної позики "Військові облігації".
Наказ Міністерства фінансів України «Про внесення зміни до пункту 4 наказу Міністерства фінансів України від 04 червня 2021 року № 322» [3].	Порядок розроблено для забезпечення подання/отримання суб'єктами первинного фінансового моніторингу інформації, необхідної для їх обліку як суб'єктів, інформації про фінансові операції, що	Наказ передбачає відтермінування набрання чинності вказаного наказу у строк до першого понеділка четвертого місяця після припинення чи скасування воєнного стану. У разі прийняття зазначеного наказу,
	підлягають фінансовому моніторингу. Визначаються загальні засади функціонування інформаційно-телекомунікаційної системи "е-кабінет системи фінансового моніторингу".	суб'єкти первинного фінансового моніторингу матимуть змогу більш ретельно підготуватися до процесу подання повідомлень про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу.

Джерело: Розроблено авторами за даними [1-3].

Варто відмітити, зазначені вище зміни нормативно-правового забезпечення національної системи фінансового моніторингу дають підстави віднести її сьогодні до більш ліберальної, європейської моделі, за якої установи не обов'язково повідомляють спеціальні органи про всі операції, коли суми перевищують встановлену межу. В той час як система фінансового моніторингу, хоч і завжди відносилася до систем змішаного типу, проте функціонувала з використанням правил американської моделі (значно жорсткішої).

Цілком ймовірно, після закінчення війни та скасування дії воєнного стану на території України, учасники фінансового моніторингу продовжать працювати в межах запропонованих змін. Адже такі заходи, з урахуванням ризик-орієнтованого підходу та форензік-аудиту при здійсненні фінансового моніторингу, спрямовані на забезпечення стабільності економічних суб'єктів та фінансової системи країни вцілому [4].

Список використаних джерел

1. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.

2. Про затвердження Положення про порядок організації та здійснення нагляду у сфері фінансового моніторингу, валютного нагляду, нагляду з питань реалізації і моніторингу ефективності персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій): Постанова Правління Національного банку України від 30.06.2020 р. № 90. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0090500-20#Text>.

3. Про внесення зміни до пункту 4 наказу Міністерства фінансів України від 04 червня 2021 року № 322: Наказ Міністерства фінансів України від 7.04.2021 № 113. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE37779>.

4. Єгоричева С.Б., Карпенко Є.А., Вовченко О.С. Форензик аудит як інструмент управління фінансової безпекою та метод протидії шахрайству у банках України Збірник наукових праць XIV Міжнародної науково-практичної конференції «Академічна й університетська наука: результати та перспективи», 09 грудня 2021 року – Полтава: Полтавська політехніка 2021. – 374 с С.19-23

УДК 336.71

Вовченко О.С., к.е.н., доцент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

(м. Полтава, Україна)

ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Початок повномасштабної війни на території України вітчизняна банківська система зустріла стійкою, добре капіталізованою, ліквідною та прибутковою. Про це свідчать ключові маркери змін впродовж 2021 року: досягнення історично найвищого прибутку банків – 77,5 млрд грн.; зростання середньої рентабельності капіталу сектору – до 35%; скорочення частки непрацюючих активів на 11 в.п. – до 30%; зниження рівня кредитних ризиків за рахунок належного резервування та консервативних кредитних стандартів [1].

Продовження ефективної, злагодженої та професійної роботи команди Національного банку України під час війни забезпечило стабільну та безперебійну роботу як банківського сектору, так і всієї фінансово-кредитної системи, що стало міцним підґрунтям для надійної фінансової оборони країни. Мінімізація негативного впливу російської військової агресії на банківську систему України та підтримка її стабільної діяльності регулятором досягаються завдяки поєднанню трьох ключових факторів:

1) НБУ та комерційні банки заздалегідь розробили плани забезпечення безперервності бізнесу та впровадили їх одразу після початку війни;

2) незважаючи на удари від кризи, викликані COVID-19, вдалося накопичити значний запас міцності завдяки виваженій макроекономічній та фінансовій політиці;

3) з першого дня війни НБУ запровадив низку заходів із підтримки банків та тимчасових адміністративних обмежень для уникнення відпливу капіталу, основні з них:

– використання адміністративних обмежень на валютному та готівковому ринках, рефінансування – як основних монетарних інструментів (замість класичних облікової ставки та норми обов'язкового резервування);

– ліквідність визначено ключовим та єдиним показником роботи банків під час активної фази війни;